

Asia: VN/1489/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaalaista kasvuyrittäjää ja yrittäjää koskevan sääntelyn uudistamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne yrittäjän oleskelulupaa koskevasta muutoksesta.

Suomen startup- ja kasvuyritysekosysteemi keskittyy Helsinkiin ja pääkaupunkiseudulle. Kasvuyritysten merkitys on erittäin suuri kasvukeskusten elinvoimalle. Siksi on tärkeää, että myös valtio varmistaa lupaprosessien sujuvuuden ja ennakoitavuuden sekä yrityksille että kansainvälisille osaajille yleisesti. Sujuva luvitus ja maahantuloprosessi on keskeinen tekijä Suomen kilpailukyvyn vahvistamisessa.

Yrittäjän ja kasvuyrittäjän oleskelulupaprosessit poikkeavat nykyisin toisistaan menettelytavoiltaan ja arviointiperusteiltaan, eikä niitä myöskään aiota yhdistää kokonaan toiminnan erojen vuoksi. Lausuntovastauksessa on pyydetty ottamaan kantaa molempia prosesseja koskeviin muutosehdotuksiin.

Yrittäjän oleskelulupaprosessin osalta hallituksen esityksessä ehdotetaan, että yrityksen rekisteröintiä Suomeen ei edellytettäisi ennen kuin Maahanmuuttovirasto on arvioinut oleskeluluvan yleisten edellytysten täyttymisen.

Helsingin kaupunki pitää ehdotusta perusteltuna, koska Y tunnus myönnettäisiin vasta siinä vaiheessa, kun yrittäjällä on tosiasialliset mahdollisuudet harjoittaa yritystoimintaa Suomessa. Nykyisin rekisteröinti haetaan myös yritystoiminnalle, joka ei koskaan käynnisty oleskeluluvan epäämisen vuoksi. Tämä aiheuttaa hakijoille turhaa hallinnollista taakkaa maahantulon alkuvaiheessa. Lisäksi yritystilastot vääristyvät, kun perustettua yritystä ei lakkauteta.

Lausuntonne kasvuyrittäjän oleskelulupaa koskevasta muutoksesta.

Vuodesta 2018 alkaen kasvuyrittäjän lupaprosessi on perustunut menettelyyn, jossa hakijan on ensin hankittava Business Finlandilta ennakkolausunto ennen Maahanmuuttovirastolle osoitettavan oleskelulupahakemuksen jättämistä. Business Finlandin myönteinen lausunto muun muassa kasvuyritystiimin kyvykkyydestä ja liikeidean uutuusarvosta on toiminut oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä.

Esityksessä ehdotetaan, että kasvuyrittäjän lupaprosessia muutettaisiin siten, että Business Finlandin arvio (osapäätös) tehtäisiin osana oleskelulupaprosessia. Esityksen mukaan muutos selkeyttäisi prosesseja, vahvistaisi viranomaisten välistä tiedonkulkua sekä helpottaisi väärinkäytösten torjuntaa.

Helsinki pitää ehdotusta lähtökohtaisesti kannatettavana, mikäli muutos parantaa päätöksenteon laatua ja nopeuttaa hakemusten käsittelyä. Mallin toimivuus kasvuyritysten sijoittumisen näkökulmasta riippuu kuitenkin ratkaisevasti siitä, miten prosessi näyttäytyy asiakkaalle. Kasvuyritykset tekevät sijoittumispäätöksiä vertailemalla eri maiden ja kaupunkien tarjoamia kokonaisuuksia. Hakemusten käsittelyn ennakoitavuus, nopeus ja selkeys ovat keskeisiä tekijöitä näissä päätöksissä.

Prosessin toimivuudella on vaikutusta myös Suomen maakuvaan ja välillisesti kasvukeskusten kilpailukykyyn suhteessa muihin kansainvälisiin keskuksiin. Siksi on tärkeää, että Business Finlandin ja Maahanmuuttoviraston prosessit yhdistävä uudistettu malli todella muodostaa yhtenäisen, digitaalisen, läpinäkyvän ja sujuvan palvelupolun. Ehdotuksella on mahdollisuus osaltaan edistää Helsingin tavoitetta yhden luukun digitaalisesta palvelukokonaisuudesta, jossa maahanmuuttaja saa tarvitsemansa palvelut nopeasti yhdestä kanavasta.

Kasvuyritysten sijoittumispäätökset tehdään usein ennen lopullisen hakemuksen jättämistä, jolloin yrityksen on pystyttävä arvioimaan etukäteen, täyttääkö se edellytykset. Tämän vuoksi kasvuyrittäjän oleskeluluvan kriteerien tulee olla julkisia, selkeitä ja kansainvälisesti ymmärrettäviä. Hakijoiden oikeusvarmuuden varmistamiseksi lakiin tulisikin kirjata käytettävät arviointikriteerit. Lupaprosessien käsittelylle tulee myös asettaa tulostavoite / palvelulupaus: käsittelyajan tulee olla mahdollisimman lyhyt, enintään kaksi viikkoa.

Esityksessä ehdotetaan, että Business Finlandin tekemä kasvuyritystoiminnan arviointi eli osapäätös (nykyistä lausuntoa vastaava) muuttuisi maksulliseksi. Maksullisuus voi karsia kokeiluluontoisia tai perusteettomia hakemuksia, mutta sillä voi olla myös laajempia vaikutuksia kasvuyrittäjien halukkuuteen tulla Suomeen. Useissa naapurimaissa kuten Virossa ja Ruotsissa ei ole vastaavaa pakollista maksullista arviointia. Helsingin kaupunki korostaa, että on erittäin tärkeää seurata ehdotettujen muutosten ja palvelujen lisääntyvän maksullisuuden vaikutuksia asiakastytyvyyteen, käsittelyaikoihin sekä laajemmin Suomen maakuvaan.

Muut huomionne ehdotuksesta.

Jatkovalmistelussa tulisi arvioida, onko oleskelulupaprosesseja tarkoituksenmukaista lähentää ja tehostaa edelleen niin, että sekä yrittäjien että kasvuyrittäjien lupaprosessit molemmat keskitettäisiin samaan paikkaan. Tämä olisi myös palvelujen saavutettavuuden ja tehostamisen sekä asiakkaiden kannalta tarkoituksenmukaisinta.

Saario Kaisa
Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia